

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

برنامه درسی

دوره: دکتری

رشته: برنامه ریزی درسی

گروه: علوم انسانی

نسخه بازنگری شده مورخ ۹۳/۱۰/۳۰

مصوبه جلسه ۹۶ مورخ ۶۶/۷/۱۱ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

بسم الله الرحمن الرحيم

عنوان برنامه: دکتری رشته برنامه‌ریزی درسی

۱- با استناد به آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه‌ریزی درسی مصوب ۱۳۷۹، برنامه درسی بازنگری شده دوره دکتری رشته برنامه‌ریزی درسی پیشنهادی دانشگاه تهران دریافت شد و طبق نامه شماره ۲۱/۲۰۱۷۸۳ مورخ ۹۳/۱۰/۳۰ دبیرخانه شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی مورد تأیید قرار گرفت.

۲- برنامه درسی بازنگری شده فوق از تاریخ ۹۳/۱۰/۳۰ جایگزین برنامه درسی دوره دکتری رشته فلسفه تعلیم و تربیت - برنامه‌ریزی درسی مصوب ۹۶ مورخ ۶۶/۷/۱۱ شورای عالی برنامه‌ریزی شد.

۳- برنامه درسی مذکور از تاریخ ۹۳/۱۰/۳۰ برای تمامی دانشگاه‌ها و موسسه‌های آموزش عالی و پژوهشی کشور که طبق مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری فعالیت می‌کنند برای اجرا ابلاغ می‌شود.

۴- برنامه درسی مذکور برای دانشجویانی که بعد از تاریخ ۹۳/۱۰/۳۰ در دانشگاه‌ها پذیرفته می‌شوند لازم الاجرا است.

۵- این برنامه از تاریخ ۹۳/۱۰/۳۰ به مدت ۵ سال قابل اجراست و پس از آن قابل بازنگری است.

عبدالرحیم نوه‌ابراهیم

دبیر شورای عالی برنامه‌ریزی آموزشی

(Handwritten signature)

مشخصات کلی برنامه درسی رشته برنامه ریزی درسی در مقطع دکتری Curriculum development

تعریف رشته

با توجه به ضرورت توجه به یکپارچگی و وحدتی که باید میان اجزا و قلمروهای فرعی تشکیل دهنده حوزه تعلیم و تربیت حاکم باشد و از آنجائیکه اصطلاح برنامه درسی، دارای معانی و کاربردهای گسترده‌ای است و به گونه‌ای است که نمی‌توان در آن انتظار پاسخ‌های دقیق و قطعی از مطالعه مباحث و ابعاد مختلف آن داشت. لذا در مجموع دو مفهوم برای تعریف برنامه‌ی درسی مدنظر است:

تعریف برنامه درسی به عنوان محصول برنامه درسی، که شامل برنامه درسی به عنوان محتوا، فعالیت و یک طرح را شامل می‌شود. در واقع برنامه‌ای برای یک پایه تحصیلی مشخص، در طول یک دوره‌ی تحصیلی است که شامل محتوای رسمی و غیر رسمی، فرایند و آموزشهای آشکار و پنهانی بوده که به وسیله آنها فراگیر تحت هدایت مدرسه، دانش لازم را به دست آورد، مهارتها را کسب کند و گرایشها و ارزشها را در خود تغییر دهد.

- تعریف برنامه درسی به عنوان یک حوزه مطالعاتی: که در آن بر فهم، درک و مطالعه ابعاد پیچیده برنامه درسی تاکید می‌شود و علاقمند به مطالعه موضوعات درسی مدرسه و نیز مسائل و رویدادهایی است که در درون هر یک از این موضوعات اتفاق می‌افتد و مطالعه روابط بین برنامه درسی و جهان پیرامون است. آنچه که دغدغه اصلی را تشکیل می‌دهد، فهم و درک برنامه درسی به عنوان یک پدیده است.

در این اینجا منظور از برنامه درسی، در برگیرنده هر دو تعریف می باشد.

هدف رشته

هدف دوره دکتری برنامه ریزی درسی تربیت بالاتری سطح نیروی انسانی مورد نیاز برای انجام پژوهش، آموزش و کارشناسی در موضوعات و مسائل برنامه درسی و آموزش در وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه‌ها، واحدهای آموزش در ادارات، نهادها و سازمان‌های مختلف، صدا و سیما و رسانه‌ها، آموزش‌های فنی و حرفه‌ای و آزاد و آموزش‌های مستمر ضمنی با در نظر گرفتن ویژگیهای بومی اسلامی می باشد.

به عبارت دیگر، هدف این دوره تربیت متخصصان با صلاحیت در زمینه برنامه درسی، مبانی دینی برنامه درسی، روش‌های تحقیق در حوزه برنامه درسی و کاربرد آنها در نظام برنامه درسی حوزه‌های مختلف آموزش و پرورش، آموزش

عالی و سایر سازمان ها و واحدهای آموزشی در عرصه های مختلف از جمله هدف های اصلی برنامه کارشناسی ارشد در رشته برنامه درسی است. هدف اصلی دوره نشر و کاربرد دانش تخصصی برنامه درسی در سطح موسسات آموزشی و پژوهشی بوده و هدف عمده دوره تربیت و تامین برنامه ریزان، مدیران، پژوهشگران در تمام موضوعات برنامه درسی، برای اداره و هدایت علمی نظام آموزشی کشور است.

ضرورت و اهمیت رشته

با توجه به نیاز برای تربیت بالاتری سطح نیروی انسانی مورد نیاز برای انجام پژوهش، آموزش و کارشناسی در موضوعات و مسائل برنامه درسی و آموزشی در وزارت آموزش و پرورش، دانشگاه ها، واحدهای آموزشی در ادارات، نهادها و سازمان های مختلف، صدا و سیما و رسانه ها، آموزش های فنی و حرفه ای و آزاد و آموزش های مستمر ضمنی به فارغ التحصیلان این رشته نیاز مبرم بوده و ضرورت ایجاد این دوره را بیان می کند.

لذا در جهت بالا بردن سطح آموزش، تدریس و پژوهش در جهت نیل به خودکفائی علمی در زمینه های مربوطه و همچنین تربیت افرادی که ضمن درک اصول و مبانی تعلیم و تربیت نیاز های درسی و آموزشی و تحقیقاتی مراکز آموزش کشور را تأمین نمایند.

در این برنامه سعی بر آن است که دانشجویان با دانش و توانمندی های مربوط به زمینه های روش های تحقیق، روش های تدریس، نظریه های برنامه درسی، مبانی دینی برنامه درسی، طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه درسی، مطالعات تطبیقی در برنامه درسی آشنا شوند. در این دوره تلاش شده، جنبه های عملی نیز مورد تأکید قرار گیرد؛ به طوری که دانشجویان ضمن تحصیل، در راستای اجرای مطالعه و پژوهش مربوط به نظام برنامه درسی، خصوصاً در راستای پایان نامه شرکت کرده و توانمندی های مربوط به آن را در عمل کسب کنند.

نقش و توانایی فارغ التحصیلان

انتظار می رود دانشجویان با گذراندن این دوره ضمن آشنایی با یک سری اطلاعات کلی (دانش)، در زمینه دانش برنامه درسی قلمروها و ابعاد آن از جمله انواع و تعاریف مختلف آن، همچنین چگونگی و مبانی آن (شامل مباحث مربوط به فلسفه و ماهیت دانش، فرهنگ و جامعه، فرد و نظریه های یادگیری)، طراحی برنامه درسی، ساخت برنامه درسی، تدوین یا تولید برنامه درسی، اجرای برنامه درسی، بتوانند به بینش و آگاهی در این زمینه دست یابند و در ضمن بتوانند دلالت های آن را در

طراحی، تدوین، سازماندهی و اجرای هر یک از عناصر برنامه درسی بدانند یعنی بتوانند در عمل حداقل در یکی از مراحل طراحی، تدوین و یا اجرا با یکی از عناصر برنامه درسی، آن را پیاده نمایند.
در طراحی محتوا موارد زیر در نظر گرفته شده و مورد تاکید است:

- ۱- تحلیل قلمروی مفهومی حوزه مطالعاتی برنامه درسی
- ۲- اتخاذ جهت گیری اسلامی و بومی نگری در راستای سیاست های کلی کشور
- ۳- بررسی برنامه های درسی رشته ی مذکور در دانشگاه های داخل و خارج کشور

طول دوره و شکل نظام:

طول دوره دکتری حداقل ۵/۵ سال (پانزده نیمسال تحصیلی) و به دو مرحله آموزشی و پژوهشی مستقل از هم تقسیم می شود و با دفاع از رساله پایان می پذیرد. نظام آموزشی بصورت ترمی- واحدی بوده و کلیه دروس نظری و عملی در مدت سه نیمسال تحصیلی ارائه و برگزار می شود.
طول هر نیمسال تحصیلی ۱۶ هفته بوده و حداقل زمان لازم برای هر واحد نیز یک ساعت در هفته و هر واحد نظری معادل ۱۶ ساعت، واحد عملی یا آزمایشگاهی معادل ۳۲ ساعت می باشد.
دانشجویانی که دروس مرحله آموزشی را با موفقیت به اتمام رسانیده باشند باید در امتحان جامع طبق ضوابط مندرج در آئین نامه دکتری شرکت کنند. پایان نامه (رساله دکتری) نیز پس از اعلام قبولی دانشجویان در امتحان جامع، صورت گرفته به تعداد ۲۰ واحد، انتخاب و انجام خواهد شد.

تعداد واحدهای درسی:

تعداد کل واحدهای آموزشی شامل دروس اصلی و اختیاری و رساله ۳۶ واحد به شرح زیر است:

دروس اصلی: ۱۴ واحد

دروس اختیاری: ۴ واحد

دروس کمبود: ۶ واحد

رساله: ۱۸ واحد

مجموع واحد ها: ۳۶ واحد

توضیح:

برای آن دسته از دانشجویان که قبلاً در دوره کارشناسی ارشد دروس برنامه ریزی درسی را نگذرانده اند به تشخیص گروه آموزشی اخذ دروس جبرانی (کمبود) نظیر؛ زبان تخصصی، اصول برنامه ریزی درسی، روان‌شناسی تربیتی، جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، تکنولوژی آموزشی، فلسفه تعلیم و تربیت، اصول و مبانی آموزش و پرورش ... ، حداکثر هشت واحد الزامی است.

شرایط پذیرش دانشجو

مطابق ضوابط و مقررات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

جدول شماره: ۱-۱

جدول دروس اصلی رشته برنامه ریزی درسی در مقطع دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز/همیناز
		ر	ف	و	ر	ف	و	
۱	مبانی فلسفی تربیت اسلامی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۲	کاربرد روش های آماری در برنامه درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۳	روش های تحقیق در برنامه درسی با تاکید بر تحقیق کیفی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۴	روش های تدریس و کاربرد فناوری های نوین در آموزش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۵	نظریه های برنامه درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۶	اصول و روش های طراحی، اجرا و ارزشیابی برنامه های درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۷	سمینار در برنامه درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
	جمع کل	۱۴	-	۱۴	۲۲۴	-	۲۲۴	-

جدول شماره: ۱-۲

جدول دروس اختیاری رشته برنامه ریزی درسی در مقطع دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز / همینا
		نظریه	کارگاه	کل	نظریه	کارگاه	کل	
۱	مطالعات تطبیقی در برنامه درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۲	برنامه ریزی درسی در آموزش عالی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۳	نظریه های یاددهی - یادگیری و روانشناسی یادگیری	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۴	برنامه ریزی درسی در آموزش مجازی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۵	برنامه ریزی درسی در آموزش بزرگسالان	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
	جمع کل	۱۰	-	۱۰	۱۶۰	-	۱۶۰	

تذکره: دانشجویان از میان دروس اختیاری (شامل ۵ عنوان درس) ۱۰ واحد، معادل چهار واحد یعنی دو درس ۲ واحدی با نظر استاد راهنما و در راستای رساله تحصیلی انتخاب می کنند.

جدول شماره: ۱-۳

جدول دروس کمبود رشته برنامه ریزی درسی در مقطع دکتری

ردیف	نام درس	تعداد واحد			تعداد ساعات			پیش نیاز/همنیاز
		نظری	تجربی	کل	نظری	تجربی	کل	
۱	اصول برنامه ریزی درسی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۲	روان‌شناسی تربیتی	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۳	جامعه‌شناسی آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۴	فلسفه تعلیم و تربیت	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۵	اصول و مبانی آموزش و پرورش	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
۶	روش‌ها و فنون تدریس	۲	-	۲	۳۲	-	۳۲	ندارد
جمع کل		۱۲	-	۱۲	۱۹۲	-	۱۹۲	

تذکره: دروس کمبود بر حسب نظر گروه، تعیین خواهد شد. از میان دروس کمبود (شامل شش عنوان درس) ۱۲ واحد، دانشجو ملزم

به گذراندن حداکثر ۶ واحد کمبود است.

